

พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจในสมัยอยุธยา

1. กรุงศรีอยุธยา และหัวเมืองต่าง ๆ ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ เหมาะแก่การเพาะปลูก โดยเฉพาะข้าว
2. กรุงศรีอยุธยาอยู่ใกล้กับอ่าวไทย ทำให้มีพ่อค้าชาวต่างชาติเข้ามาค้าขายจำนวนมาก
3. พระมหากษัตริย์อยุธยาส่วนใหญ่มีพระราชไมตรีอันดีกับชาวต่างชาติ ในการติดต่อค้าขาย

JUDIA.
De-Hoofd-Stad van STAM.

ลักษณะทางเศรษฐกิจสมัยอยุธยา

เกษตรกรรม อยุธยาตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำและดิน
ดีอุดมสมบูรณ์ จึงมีการปลูกข้าวกันทั่วไป รองลงมาก็เป็น
ไม้ยืนต้น เช่น มะม่วง มะพร้าว หอม และพืชผักผลไม้
เช่น ฝ้าย พริกไทย พริก หอม กระเทียม เป็นต้น

การทำนาทำสวน ในสมัยอยุธยาให้ผลผลิตที่ดีและมีรายได้

สูง ราษฎรเสีย อากรด่านและอากรสวน ได้โดยไม่เดือดร้อน มี
ข้าว พืชผัก ผลไม้เป็นอาหารเพียงพอแก่การบริโภคในแต่ละ
ครัวเรือน ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคนำไปเป็นสินค้าส่งออก
เช่น ข้าว เป็นที่ต้องการของต่างประเทศทั่วไป หมาก ขายให้
จีน อินเดีย และโปรตุเกสที่มาค้า ฝ้าย มะพร้าว ขายให้ญี่ปุ่น
มะละกา ฮอลันดา ฝรั่งเศส ญวน เขมร จีน

อุตสาหกรรม การอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มุ่งเพื่อการบริโภค
ในประเทศ ได้แก่ เครื่องใช้ในครัวเรือนมี เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม
เครื่องจักสาน เครื่องเหล็ก เพื่อการเกษตรมี จอบ เสียม มีด ฯลฯ
ทั้งที่ใช้เป็นอุปกรณ์การงานและอาวุธ (หมู่บ้านอรัญญิก) เครื่อง
ปั้นดินเผา เครื่องเคลือบดินเผา การต่อเรือเพื่อการคมนาคม การ
ประมง และการบรรทุกสินค้า อุตสาหกรรมส่งออกมีจำนวน
น้อย ที่พบคือน้ำตาล

พานิชยกรรม ทำเลที่ตั้งของอยุธยาสะดวกแก่การ

คมนาคมทางน้ำ เพราะมีแม่น้ำหลายสายและไม่ห่างจากปากน้ำ

เกินไป การนำสินค้าเข้าและออกทางทะเลทำได้สะดวก

อาณาจักรที่อยู่เหนือขึ้นไป คือ สุโขทัย และล้านนา ก็จำเป็นต้อง

ใช้อยุธยาเป็นทางผ่านสู่ทะเล ทำให้อยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้า

อยุธยาจึงมีการขายเป็นอาชีพลักษณะอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจาก

การเกษตร

ในสมัยอยุธยาตอนต้น มีการค้าขายกับจีน ญี่ปุ่น อาหรับ
มลายู อินเดีย ชวา และฟิลิปปินส์ การค้ากับต่างประเทศในสมัย
แรกมีลักษณะค่อนข้างจะเสรี ยังไม่มีการผูกขาดมากดังเช่นในสมัย
หลัง การค้าสำเภาส่วนใหญ่เป็นของพระมหากษัตริย์ เจ้านาย ขุน
นาง และพ่อค้าชาวจีน

ตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิเป็นต้นมา เริ่มมีการ
จัดระบบผูกขาดทางการค้า โดยกำหนดให้สินค้าบางอย่างเป็นสินค้า
บางอย่างเป็นสินค้าต้องห้าม ซึ่งการซื้อขายต้องผ่านพระคลังสินค้า
ในระยะต่อมาการผูกขาดยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น มีการเพิ่มรายการ
สินค้าต้องห้ามให้มากขึ้น ทำให้รายได้จากการค้าขายเป็นรายได้สูง
สำคัญอย่างหนึ่งของกรุงศรีอยุธยาสมัยหลัง

ตอน
อยุธยาเมืองท่าการค้า

รายได้ของอาณาจักรอยุธยา

สมัยอยุธยาราชสำนักมีรายได้จากการเก็บภาษีอากรประเภท

ต่าง ๆ ดังนี้ 1. จังกอบ

- ภาษีผ่านด่านทั้งทางบกและทางน้ำ
- เรียกเก็บจากสินค้าในอัตรา 10 ชัก 1 เรียกว่า จังกอบสินค้า
- เก็บเงินตามขนาดพาหนะที่ขนส่ง ส่วนใหญ่ใช้เรือ เก็บภาษีตามความกว้างของ ปากเรือ เรียกว่า จังกอบปากเรือ หรือภาษีปากเรือ
- อัตราภาษีแต่ละชาติไม่เท่ากัน ตามความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยา กับชาติที่เข้ามา

2. อาการ ภาวี่ที่เก็บจากการประกอบอาชีพของราษฎร
รายไ้จากอาการที่สำคัญ มีดังนี้

2.1 อาการค่านา เก็บจากผู้ประกอบอาชีพทำนา เก็บโดยคิด
จากเนื้อที่นาเป็นข้าวเปลือก เรียกว่า หางข้าว เข้าฉางหลวง

2.2 อาการสมพัตสร จากผู้ประกอบอาชีพทำไร่ประเภทพืช
ล้มลุก พิจารณาจาก เนื้อที่ที่ใช้เพาะปลูก

2.3 อาการศุลกากร เก็บจากสินค้าที่พ่อค้านำเข้ามาจาก
ต่างประเทศ

2.4 อากรสวน เก็บจากผู้ประกอบอาชีพทำสวน มีการสำรวจสวน
เพื่อเก็บอากรสวน โดยเก็บจากพืชผลในสวน

2.5 อากรตลาด เก็บร้านค้าและพ่อค้าในตลาด

2.6 อากรค่าน้ำ เก็บจากผู้ประกอบอาชีพทำประมงน้ำจืดและ
ประมงน้ำเค็ม คัดจากเครื่องมือที่จับปลา

2.7 อากรบ่อนเบี้ย เก็บจากผู้ขออนุญาต ตั้งบ่อนการพนัน
ประเภทต่าง ๆ

2.8 อากรสุรา เก็บจากผู้ผลิตสุราทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นผลิตดื่มเอง
หรือตั้งเป็นโรงต้มสุรา เพื่อจำหน่าย

3. ฤชา คำธรรมเนียมต่าง ๆ
เรียกเก็บจากราษฎรเฉพาะรายใน
กิจการที่ทางราชการจัดการให้
เช่น คำธรรมเนียมในการ
ฟ้องร้อง เงินปรับไหมคดี เรียก
อีกชื่อหนึ่งว่า ฟินัยหลวง

4. ช่วย สิ่งของหรือเงินที่ผู้ที่มีหน้าที่ส่งส่วยได้นำส่งแก่ราช สำนัก เช่น

4.1 ช่วยแรงงาน สิ่งของหรือเงินที่ไพร่หลวงส่งให้ราช
สำนักแทนการเกณฑ์แรงงาน ส่วยที่ได้มามากจนเหลือใช้ กรม
พระคลังสิ่งค่าจะส่งเป็นสินค้าออก

4.2 บรรณาการ สิ่งของมีค่าที่ประเทศราชจัดส่งมาถวาย

ข้อ 1 สภาพชุมชนแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างก่อน
การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา มีลักษณะสอดคล้องกับข้อใด

1. เป็นที่ตั้งของอาณาจักรขอม
2. เป็นกลุ่มชนใต้อำนาจขอม
3. อยู่รวมกันเป็นชุมชนขนาดเล็ก
4. เป็นชนเผ่าอิสระอยู่รวมกันหลายเผ่า

ข้อ 2 กษัตริย์พระองค์ใดทรงสร้างกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

1. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง)
2. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
3. สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ
4. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ข้อ 3 ข้อใดเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีได้สำเร็จ

1. กษัตริย์มีความเด็ดขาด
2. อาณาจักรสุโขทัยอ่อนแอ
3. คนไทยมีความสามัคคี
4. ได้รับความช่วยเหลือจากอาณาจักรใกล้เคียง

ข้อ 4 ข้อใดมิใช่ราชวงศ์ที่ปกครองอาณาจักรอยุธยา

1. อุทุมพร

2. ละโว้

3. สุโขทัย

4. สุพรรณภูมิ

ข้อ 5 ฐานะพระมหากษัตริย์สมัยอยุธยามีลักษณะต่างจาก
สมัยสุโขทัยอย่างไร

1. ทรงเป็นธรรมราชา
2. ทรงเป็นเทวราชา
3. ทรงเป็นสมมติเทพ
4. ทรงเป็นเทวราชาและธรรมราชาควบคู่กัน

ข้อ 6 ธรรมะข้อใดที่พระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาทรงปฏิบัติ
เพื่อควบคุมให้ใช้พระราชอำนาจอันมีมากมายอยู่ในขอบเขตเกิด
ความสงบสุขและร่มเย็นของบ้านเมือง

1. สังคหวัตถุ
2. ทศพิธราชธรรม
3. จักรวรรดิวัตร
4. ราชสังคหวัตถุ

ข้อ 7 ในสมัยอยุธยาตอนต้นมีรูปแบบการปกครองสัมพันธ์กับข้อใด

1. แบ่งเป็นส่วนกลาง - ส่วนภูมิภาค
2. แบ่งเป็นหัวเมืองชั้นนอก - หัวเมืองชั้นใน
3. แบ่งเป็นราชธานี - เมืองประเทศราช
4. แบ่งเป็นหัวเมืองเอก โท ตริ

ข้อ 8 เหตุใดจึงเรียกตำแหน่งผู้ปกครองหัวเมืองชั้นในว่า “ผู้รั้ง”

1. เป็นตำแหน่งของขุนนางที่มีความสามารถ

2. เป็นตำแหน่งที่มีฐานะรองจากพระมหากษัตริย์

3. เป็นตำแหน่งที่ไม่มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการ

ปกครองหัวเมือง

4. เป็นตำแหน่งที่มีอำนาจเต็มที่ในการปกครองหัว

เมืองโดยไม่ขึ้นกับราชธานี

ข้อ 9 การปฏิรูปการปกครองสมัยสมเด็จพระบรมไตร โลกนาถเกิดจากสาเหตุใด

1. เมืองราชธานีไม่เข้มแข็ง
2. ได้รับแนวคิดจากอาณาจักรเพื่อนบ้าน
3. ขุนนางมีอำนาจมากเกินไป
4. บ้านเมืองกว้างใหญ่ดูแลไม่ทั่วถึง

ข้อ 10 จุดมุ่งหมายหลักในการปฏิรูปการปกครองในสมัย
อยุธยาตอนปลายคืออะไร

1. ป้องกันการแย่งชิงอำนาจ
2. สร้างความเข้มแข็งในอาณาจักร
3. ลดอำนาจของขุนนางและเชื้อพระวงศ์
4. ให้อิสระในการปกครองตนเองของราษฎร

ข้อ 11 สมัยอยุธยาเป็นนโยบายการค้ากับชาติตะวันตกที่เข้ามาติดต่อค้าขายอย่างไร

1. ยอมสวามิภักดิ์โดยดี
2. เรียกร้องผลประโยชน์ต่างๆ
3. จำกัดสิทธิเสรีภาพทางศาสนา
4. เป็นมิตรและค้าขายกับทุกชาติ

ข้อ 12 สมัยอยุธยามีความมั่งคั่งทางการค้ากับต่างประเทศ
เนื่องจากใช้วิธีการใด

1. กษัตริย์ค้าแต่ผู้เดียว
2. เก็บภาษีจากชาวจีนได้มาก
3. พระคลังสินค้าผูกขาดการค้ากับต่างประเทศ
4. ได้รับความร่วมมือจากชาติตะวันตก

ข้อ 13 เพราะเหตุใดเราจึงควรศึกษาสภาพการณ์ทั่วไปของ
ชุมชนไทยในช่วงก่อนการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

1. เพื่อให้เห็นความสำคัญของผู้นำไทย
2. เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของชุมชนไทย
3. เพื่อยืนยันว่าอาณาจักรอยุธยามีอยู่จริง
4. เพื่อให้รู้ว่าชาติไทยเป็นชนชาติที่เก่าแก่ที่สุดใน

ภูมิภาค

ข้อ 14 เหตุผลสำคัญในข้อใดที่ทำให้ชาวอยุธยาประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก

1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์
2. ข้อบังคับของราชสำนัก
3. คติความเชื่อทางศาสนา
4. ได้รับผลตอบแทนมากกว่าอาชีพอื่น

ข้อ 15 ทุกข้อกล่าวถึงลักษณะทางเศรษฐกิจของอาณาจักร
อยุธยาได้ถูกต้อง ยกเว้น ข้อใด

1. รายได้หลักมาจากการค้า
2. อาชีพหลักคือการเพาะปลูก
3. ไม่ใช้เงินตราในการซื้อขาย
4. การค้าเป็นระบบผูกขาดโดยราชสำนัก

ข้อ 16 กรุงศรีอยุธยาได้นำวิธีการปกครองแบบทวารามาใช้เนื่องจากเหตุผลใด

1. ได้รับอิทธิพลมาจากเขมร
2. เป็นการให้อำนาจแก่พระมหากษัตริย์มากขึ้น
3. ไม่ต้องการใช้รูปแบบการปกครองแบบสุโขทัย
4. มีความเหมาะสมเนื่องจากอาณาจักรมีพื้นที่กว้างขวางมากขึ้น

ข้อ 17 ยุทธศาสตร์แรกที่ผู้นำคนไทยปฏิบัติก่อนที่จะสถาปนา
กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีคืออะไร

1. ส่งทูตไปติดต่อขอซื้ออาวุธจากจีน
2. ขับไล่ประชาชนในพื้นที่เมืองอโยธยาเดิมออกไป
3. อาศัยกำลังสนับสนุนจากเมืองสุพรรณบุรีและเมืองลพบุรี
ที่เป็นเครือญาติ
4. สร้างวัดพนัญเชิงเพื่อเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของประชาชน

ข้อ 18 เหตุผลที่ราชธานีต้องส่งเชื้อพระวงศ์ไปปกครอง
ดูแลเมืองหน้าด่านเพราะอะไร

1. เพื่อเป็นที่ฝึกหัดว่าราชการงานเมือง
2. อยู่ใกล้ราชธานีจึงมักเกิดกบฏบ่อยครั้ง
3. เพื่อช่วยกำกับดูแลเมืองประเทศราชอีกชั้นหนึ่ง
4. เอาไว้เป็นเมืองป้องกันข้าศึกก่อนที่ข้าศึกจะจู่โจม

มาถึงราชธานี